

Baron Pretis c. kr. namestnik primorski.

Cesar je z Najvišjem razpisom z dne 3. julija vsled lastne prošnje vpokojil tajnega svetovalca Sisinio barona Pretis-Cagnodo, c. kr. namestnika na Primorskem. Te odrešilne besede razglša uradna „Wiener Zeitung“ minulo nedeljo.

Deset dolgih let gospodaril je nesrečni ta državnik na avstrijskih bregovih Jadranskega morja, deset let še potem, ko je v središči države na ministerskem stolu dal dosti dokazov, da je roka njegova enako nesrečna za državo v političnih, kakor v gospodarskih vprašanjih. —

Kakšno lice nam kaže danes Primorska, kaj postalo je iz nekdanj „najzvestejšega mesta“ Trsta. Malo da ne vsako pomorsko gnjezdo Primorskega postalo je srelišče za zalego „iridente.“

Trst pa je postal tabor, v katerim je brez zaprek shajala se vsa lahonska druhal veleizdajcev, druhal, katera nile nahajala tam varnega zatišja, temveč tudi gmotno in duševno podporo izrekoma v uradniških krogih mestnega županstva. — Pa kaj je temu čuditi se, ako so pred očmi cesarskega namestnika Pretisa po volitvah, pri katerih so lahonski ruvaši spravljali na kviško večino, kakoršno tam nahajamo sedaj. — In kako hitro mogel se je ponašati s takim malo častnim vspehom baron Pretis. Že tretje leto njegovega gospodarstva, leta 1882. rodil se je v Trstu sad, na katerem so strmeli domoljubi vse naše država. — Ime Oberdank, njegove bombe in njegova zaslužena kazen, znači ta prvi uspeh Pretisovega gospodarstva.

Po tej dogodbi pričakoval je po pravici vsak domoljub, da se pošlje v Trst mož spretnejše in srečnejše roke in družih načel, kakor Pretis, pa potrpežljivost merodajnih krogov čakala je še dolgih sedem let.

Morale so se ponavljati enake veleizdajske dogodbe pri vseh prilikah, ko so hoteli ne še zatrti in v obupnost gnani domoljubni krogi skazati svojo udanost za državo in cesarja, moral se je ponoviti enak veleizdajski čin na dan 2. decembra 1888. na dan 40letnice cesarjevega vladanja in končno moral je še onečastiti mestni magistrat tržaški nad 100 zastopnikov državnega zbora vsih strank pri drčanju novega vojnega broda cesar Franc Jožef. S Trstom prišlo je toraj tako daleč, da se mu ni smel bližati več ne cesar, ne zastopniki onega državnega zbora, kateri je brezštevilne milijone privolil v gmotno podporo tega mesta.

Vsak toraj priznava, da je bil skrajni čas s krepko roko v Trstu uvesti temeljito premembo.

Storjen je danes prvi korak, odstranjena je nespособna vrhovna oseba, za trdno pričakujemo, da tej prvi premembi sledi še vsa dolga vrsta družih enako neizogibnih prememb, izrekoma želimo, da dobi Pretis naslednika, kateri bo spoznal vse grde napake njegovega prednika in kateri bo z enako spretno, kot krepko roko znal odstraniti, ako treba tudi izrezati z nadepolnega

mesta Tržaškega kužne bule, katere mu je vcepila sovražna roka za čas Pretisovega gospodarstva.

Trst mora se razkužiti in postati zopet zvesto avstrijsko mesto, to je naloga naše vlade, da se to ne more doseči z onim uradnim osebjem, katero je omogočilo sedanje nesrečne razmere, je več kot naravno, toraj pričakujemo še daljnih temeljitih osebnih sprememb v rešitev Primorske. V to Bog pomози!

Naši dopisi.

Dobrava dne 7. julija. (*Zmes*). Uroči nekrvavi boj izšel se je, hvala Bogu, dne 4. t. m. ob volitvah deželnih poslancev za kmetske občine — v obče srečno; pričel se je pa zelo nevarni boj sadnega drevja z gosenicami glogovega belina. Prvi sovražniki so uže izlezli; glavna vojska sledila bode pa od dne do dne v vedno ogromnejem številu. Letos — ob prvotnem vežbanji — ta armada ne bode ravno preobčutno vničevalna, pač pa potem, ko se od prvotnih letošnjih vaj med zimo odpočije, v prihodnji pomladi. Ker se proti temu sovražniku sadno drevje samo boriti ne more, morali bodo posestniki zjediniti se združenimi močmi o pravem času v splošno zatiralno vojsko proti hudemu škodljivcu le sebi samim v korist.

Še drugi hud spodjedež v političnem oziru naha se v naši državi, osobito v obmorskih mestih avstrijskih, Trstu in drugih doli ob jadranskem morji, ta je: italijanska „irredenta“, katera ob vsaki patrijotični slavnosti kaže svoje rogove izdajstva. Le-to grdo in nehvaležno hidro naj bi modra vlada naša preje ko preje doli preko luže v strgani laški črevelj za vselej pognala tako, da bi potem mirovala za vselej!

Hude koze so tudi med tekočim šolskim letom v naši fari v dveh vaseh, na Hruševem in v Brezji prav močno razsajale; na obeh krajih, kodar bile so lansko leto prizanesle, so obiskale letos skoraj vse družine. Hvala Bogu, pred 14dnevi ponehale in prestale so zopet popolno! Po vsi fari, izuzemši edino Brezje, je sedaj zdravstveno stanje povoljno na vse strani; v Brezji pričela se je pa po malem pljučnica oglašati. Bog daj, da skoraj promine!

Za zadnjo košnjo bilo je vreme kaj neugodno; od binkošti sem bilo je skoraj slednji dan več ali manj dežja; res prava muka za kosce. Tako vreme je pa tudi ozimnim žitom zelo neprilичno, katera uže lepo dozorevajo; prvi pričetek žetvi rži je uže storjen; zrnje ostalo je na nekaterih njivah bolj redko; pšenice so pa sedaj še prav lepe; le ugodnega vremena za polnitev zrnja jim primanjkuje.

Senena letina se je prav dobro obnesla. Pozni pridelki na polji obetajo dobre letine, če jih posebna nesreča ne zadene. Otavam je rast bujna in čvrsta.

Rant.

Iz Ljubljane — Deželno-zborske volitve na Kranjskem dognane so razun onih v velikem posestvu, katere se vrše prihodnji petek. Ravno o teh spregovorile so „Novice“ pred kratkem svoje mnenje in tako se nadejamo tudi sedaj še, da si veliko posestvo ne bode zastopnikov za svoje interese izposojevalo v drugih krogih.

V kmetijskih občinah bil je izid volitev v obče dovoljen, prav tako tudi v mestih, trgih in obrtni zbornici.

Nasprotniki pridobili so sicer zopet zase Kočevsko mesto vsled tega ker so si izbrali zastopnika iz srede svojih kočevskih pristašev, in deloma tudi vsled še ne do dobrega pojasnenih dogodov. Vsled nesebične domoljubnosti in politične taktosti gospoda župnika Golobič-a v Cerkljah zvršila se je tudi volitev v kranjsko-loških selskih občinah srečno in izvoljena sta gg. Detela in Klun. V Ljubljanski okolici, kjer je bilo preveč kandidatov, izvoljena sta bila konečno dva nova, nepriporočena kandidata gg. Povše in Ogorelec s Škofeljce, edin po narodnem volilnem odboru priporočen zaslužen kandidat g. dr. vit. Bleiweis propadel je s pičlim številom glasov vsled razburjene agitacije, akoravno mu je bila takoj začetkom zagotovljena velika večina.

V litijsko-trebanjskem okraju imel je „Slovenčev“ urednik g. Žitnik dva nasprotnika, pa dobra disciplina volilcev rodila je popolni uspeh tako, da so bili z veliko večino izvoljeni vsi trije kandidati volilnega odbora gg. L. Svetec, dr. Papež in vrednik Žitnik. V kočevsko-ribniškem okraju izvoljen je poleg priporočenega P. Pakiž-a, sodnik Višnikar, bivši zastopnik kočevsko-ribniške mestne skupine. V Črnomaljskem okraju, kjer se je priporočen kandidat dekan Aleš odpovedal vsaki kandidaturi, izbran je kmečki župan Miko Dragoš.

Najpomembnejša prememba v mestnih skupinah je propad dolgoletnega in zasluženega načelnika finančnega odseka dr. Moše-ta, mesto katerega je bil v ožji volitvi izvoljen g. J. Hribar potem, ko je v ljubljanski okolici propadel. V obče zabeleži toraj narodna stranka:

a) izgubo zastopnika kočevsko-ribniške mestne skupine.

b) propad dveh zasluženih poslancev dr. vit. Bleiweisa, dr. Mosché-ta in J. Hren-a.

c) prestop v druge volilne okraje pri poslancih: Murnik, Detela in Višnikar.

d) izstop poslancev: Blaž Mohar-a, Luka Robič-a, E. Dev-a in dr. Sterbenc-a.

e) vstop novoizvoljencev: za kmetijske občine: gg. Ogorelec, Povše, Žitnik, Dragoš, za mesta in trge: gg. Gorup, Hribar, dr. Tavčar, Klein in Fr. Souvan.

f) Izmed prejšnjih poslancev narodne stranke, katera bo sedaj štela 25 členov pa so izvoljeni zopet gg. Detela, Klun, Krsnik, H. Kavčič, Lavrenčič, Pakiž, dr. Papež, Pfeifer, dr. Poklukar, Svetec, Višnikar, dr. Vošnjak, dalje: Gras-

selli, Murnik, Stegnar in Šuklje. Izmed 37 členov deželnega zbora razpolaga toraj narodna stranka s 25 glasovi, virilist je g. knezoškof, nasprotna stranka pa razpolaga z 11 glasovi, in v kuriji velikega posestva voli jednega prisednika v deželni odbor.

— Volitev v Ljubljani. Pri včerajšni ožji volitvi v Ljubljani prejel je priporočenec narodnega volilnega odbora dr. Mosché 322 glasov, kandidat Hribar, ki pri volilnem shodu ljubljanskih volilcev niti navzoč ni bil, temveč tihoma pripravljaj kandidaturu svojo, pa je prejel 351 glasov in je toraj izvoljen. Dr. Mosché bil je več let načelnik finančnega odseka, posebej bavi se je s konverzijo zemljiško-odveznega dolga, in je bil do včeraj dolgo vrsto let mestni odbornik ljubljanski, več let urednik in izdajatelj „Pravnika“, predsednik društva za „Narodni dom“.

Čujemo, da je gospod dr. Mosché včeraj odložil odborništvo za ljubljansko mesto.

— Ustni izpiti zrelosti na ljubljanski višji realni dognani so bili včeraj v navzočnosti deželnega šolskega nadzornika Smolej-a in pa gospoda deželnega predsednika barona Winklerja od 7 učencev, ki so se oglašili za izpit zrelosti, prestal je eden izpit z odliko, ostalih 6 pa zadovolilno.

— „Glasbena Matica“ imela je dne 6., 7., 8. in 9. t. m. končne preskušnje svojih učencev. Pri tej priliki pokazala se je v lepih uspehih pri mnogobrojnih učencih — velika spretnost učiteljev.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. Delegacije bližajo se koncu svojega delovanja. Razprave pretekle so primeroma mirno, kakor se je naprej že pričakovalo. Nekateri ogrski politični krogi pripravljali so sicer naskok na grofa Kalnoky-ja zaradi nepovoljnih dogodov na Srbskem, pa pojasnila, katera je podal minister unanjih zadev, pokazala so, da Kalnoky ni zamudil ničesar in ničesar ne prezrl, da bi se odvrnil sedaj nastali prevrat na Srbskem, da pa dalje segati nikakor ni mogoče nasproti prostemu vladarju v osebni vprašanji. Očitalo se je pač in morebiti ne ravno brez opravičenja, da je naš poslanik pri srbskem dvoru, pl. Hengemüller, pokazal premalo spretnost, ker si ni znal pridobiti zadostnega vpliva pri dvoru in tu posredno zadeva tudi ministra unanjih zadev neka odgovornost, ako je res to zakrivila osebna nesposobnost našega zastopnika in ako je imel na razpolaganje spretnejšega.

Hengemüller sedaj zapusti Beligrad, sedaj pa bode bolj pomenljiv vpliv na vladarstvo, ker bode preteklo še več let pred ko bode mladi kralj osebno imel odločevati koj pri vladanji.

Nedvomljivo pa je, da je bivši kralj Milan stroške svoje pravde proti kraljici Nataliji plačal s svojim pre-